

Kuntien valtionavustuskäytänteiden kehittäminen - lausuntopalaute

Ulla Suomela, erityisasiantuntija
23.5.2022

VALTIONAVUSTUKSET
STATSUNDERSTÖD

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Tulleet lausunnot

- Lausuntopyyntö lähetettiin lausuntopalvelujen kautta kaikille Manner-Suomen kunnille ja kuntayhtymille sekä valtionapuviranomaisille ja Kuntaliitolle. Lausuntopyynnöstä tiedotettiin myös järjestökentälle.
- Määräaikaan mennessä on annettiin määräaikaan mennessä 35 lausuntoa. Lisäksi kolme vastaajaa ilmoitti, ettei jätä lausuntoa. Annetut lausunnot jakaantuivat eri lausunnonantajiin seuraavasti:

Lausunnon antaja	Annetut lausunnot
Kunta	15
Kuntayhtymä	3
Liikelaitos/taseyksikkö	-
Tytär- tai osakkuusyhteisö	-
Valtionapuviranomainen	15 (Avit jättivät yhteisen lausunnon ja 3 maakuntaliittoa on sijoitettu tähän)
Muu tah	2

Lausunnon antajat

- Espoon kaupunki
- Helsingin kaupunki
- Janakkalan kunta
- Järvenpään kaupunki
- Karvian kunta
- Kemijärven kaupunki
- Kristiinankaupunki kaupunki
- Kuhmon kaupunki
- Lahden kaupunki
- Lempäälän kunta
- Luumäen kunta
- Oulun kaupunki
- Teuvan kunta
- Tuusulan kunta
- Varkauden kaupunki
- Aluehallintovirastot (6 aluehallintovirastoa)
- Kainuun liitto
- Keski-Pohjanmaan liitto
- Lapin liitto
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
- Maa- ja metsätalousministeriö
- Opetushallitus
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (STEA)
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Taiteen edistämiskeskus
- Terveystieteiden tutkimuslaitos
- Valtiovarainministeriö/JulkiCT
- Ympäristöministeriö
- Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus
- Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
- SASKY koulutuskuntayhtymä
- Kuntaliitto
- OAJ

Yleistä lausunnoista

- Palaute kuntajaoston loppuraportista oli pääosin myönteinen ja ehdotuksia kannatettiin laajasti
- Loppuraportin kokonaisuutta pidettiin monipuolisena. Esitettyjä havaintoja pidettiin oikeina
- Jaoston työn ja esitettyjen kehittämissuositusten katsottiin muodostavan hyvän viitekehyksen valtionavustustoiminnan kehittämiseksi
- Valtionavustustoiminnan uudistusta pidetään tarpeellisena ja uudistuksessa tulee edetä tavoiteltavaan suuntaan
- Lausuntopalautteessa tunnistetut haasteet olivat samat kuin mitä kuntajaoston väli- ja loppuraportissakin oli tunnistettu
- Lausuntopalautteessa toistettiin esitettyjä kehittämistoimia tai joitain uusia kehittämistoimia nostettiin esille

Yleistä lausunnoista

- Lausuntopalautteessa tuotiin esiin myös EU-rahoituksiin, valtionosuuksiin ja hyvinvointialueiden rahoituksiin liittyviä näkökohtia sekä menettelyitä, jotka eivät olleet valtionavustushankkeen tai kuntajaoston tehtäväalueen piirissä
- Raportin puutteena pidettiin sitä, että siinä ei ole riittävällä tavalla huomioitu hallinnonala- ja toimialakohtaisia eroja, lainsäädännön antamia reunaehtoja tai erityisesti jotain avustusmuotoja
- Jossain palautteessa katsottiin, että loppuraportti on kirjoitettu hakijaryhmän näkökulmasta ja valtionapuviranomaisen näkökulmaa ei ole huomioitu
- Huolenaiheet liittyvät uuteen toimintamallin mukaiseen suunnitteluun, verkostomaiseen yhteistyöhön sekä arviointiin, osaamiseen ja resursointiin. Menettelyitä pidettiin joiden toimintatapojen raskaina toteuttaa, erityisesti pienten toimijoiden näkökulmasta
- Valtionavustustoiminnan kehittämistavoitteisiin pääseminen edellyttää kaikilta toimijoilta tahtotilaa esitettyjen muutosten aikaansaamiseksi ja muutoksiin päästään vaiheittaisella etenemisellä

**Tiivistelmä
lausuntopalautteesta:
Käsitelty kuntajaoston
kokouksessa 24.5.**

1. Ohjauksen ja rahoituksen periaatteiden selkiyttäminen

- Ehdotusta nähtiin tarpeelliseksi kokonaisuuden hallinnan ja kehittämisen kannalta. Avustuskäytäntöjen kehittäminen ja selkeyttäminen yhteiskunta- ja rahoitusrakenteiden muuttuessa koettiin tärkeäksi
- Kokonaisvaltainen arviointi valtionavustusten suuntaamisessa ja ohjaustoimissa tukee kuntia ja niiden mahdollisuuksia hakea ja hyödyntää rahoitusta kehittämistoimissa
- Palautetta tuli valtionavustusjärjestelmän roolista kuntien ohjauksessa ja rahoituksessa
 - Vaarana nähtiin, että valtionosuusrahoitusta ei välttämättä käytetä siihen tarkoitukseen mihin viranomaisen on sitä ajatellut
 - Tietyille pienemmille toimijoille/toimijaryhmille (esim. vapaa sivistystyö) ei enää kohdentuisi rahoitusta riittävässä määrin ja niiden kehittäminen voi vaarantua
 - Valtionavustusjärjestelmää voidaan käyttää myös eriarvioisuuden tasaamiseen. Jatkuvilla, erityislainsäädännön nojalla myönnettävillä avustuksilla pyritään varmistamaan palveluiden tasapuolinen saatavuus, saavutettavuus ja laatu koko maassa

1. Ohjauksen ja rahoituksen periaatteiden selkiyttäminen

- Avustustoiminnalla on turvattu myös yhteismitallisen tietovarannon keräämistä
- Ohjausinstrumentin lisäksi valtioavustuksia on hyödynnetty toimijoiden aktivoinnin ja sitouttamisen välineenä sekä kuntien ja valtion kumppanuuslähtöisessä yhteistyössä toteutettaviin kehittämiskokonaisuuksiin. Avustus on lähtökohtaisesti toteuttajan oman toiminnan rahoittamista avustuksilla voidaan tukea toteuttajan omaa toimijuutta
- Lisäksi ehdotettiin, että valtionavustuksia tulisi kohdentaa valtakunnallisesti merkittäviin kehittämiskohteisiin, teemoittaa tai jakaa toimijoille kehittämisrahoituskokonaisuutena kehittämissuunnitelmiin pohjautuen.
- Erityisavustuksilla voi olla merkittävä ohjausvaikutus, jonka vuoksi niitä tulisi käyttää ensisijaisesti strategisen, tutkimusperustaisen ja tarvelähtöisen kehittämisen ohjausvälineenä
- Avustustoiminnassa olisi hyvä huomioida kuntalaissa mainittu taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyden edistäminen sekä isot yhteiskunnalliset tavoitteet, kuten kestävyysmurros ja vihreä siirtymä

2. Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtävien muutoksen vaikutusten huomiointi

- Kaikki toimijat (alueilla ja kansallisesti) tähtäävät asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, ylläpitoon ja tukemiseen. Yhteinen asiakas, kuntalainen edellyttää organisaatioiden yhteistyötä
- Kunnille jää vastuu kuntalaisten hyvinvointityöstä ja monista ennaltaehkäisevistä kuntalaisten sosiaaliseen ja terveyteen vaikuttavista tehtävistä mm. päihde ja mielenterveyden sekä syrjäytymisen osalta
- Valtionavustustoiminnan ohjauksessa, suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan ja mahdollistetaan hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden yhteistyö. Avustushakuja ja -määrärahoja tulisi kohdistaa yhteisen rajapintatyön kehittämiseen
- Alueellisen yhteistyön vaatima resursointi ei saisi perustua pelkästään hankerahoitukseen, vaan se pitäisi ottaa huomioon myös peruspalveluiden valtionosuuksissa ja rahoitusta ei tulisi korvata määrärahoilla ja huonosti ennakoitavilla valtionavustuksilla

2. Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtävien muutoksen vaikutusten huomiointi

- Sosiaali- ja terveysministeriön selvitystyötä ja ennakkoselvitystä aiheesta pidettiin tarpeellisena. Selvityksessä on tarpeen huomioida myös muiden hallinnonalojen rahoituksen kohdentuminen. Ylipäätään avustustoiminnassa tulee huomioida toiminnassa tapahtuvat muutokset.
- Valtionavustusrahoituksen mahdolliset päällekkäisyydet ja ristiriitaisuudet tulee selvittää
- Kokonaisrahoituksessa tulisi huomioida jatkuvuus, suunnitelmallisuus, ennakointikyky sekä hankkeiden rahoituksen yhteensovittaminen eri toimijoiden kesken ja kehittämistoiminnan jatkuvuus kuntien ja hyvinvointialueiden kesken
- Valtionavustustoimintaan liittyvä tarkastelu ja arviointi voitaisiin yhdistää hyvinvointialueiden tulevaisuudessa vuosittain käytäviin lakisääteisiin neuvotteluihin

3. Heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien huomioiminen

- Heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien huomioiminen koettiin tärkeäksi ja kriteeristön laadintaa pidettiin tarpeellisena
- Myös kohdentamista investointiavustuksiin pidettiin hyvänä. Kriteerien valmistelussa ja määrittämisessä toivotaan hyödynnettävän Kuntaliiton ja kaupunkien asiantuntemusta
- Painopistettä toivottiin siirrettävän koko kuntakonsernin talouden kestävyys, vastuiden ja riskien arviointiin
- Palautteessa esiin nostettiin kuntien taloutta koskevia haasteita
- Toivottiin, että kuntien taloudellinen tilanne huomioitaisiin kattavammin avustuksia myönnettäessä ja avustuskäytännöillä pitäisi auttaa heikossa taloudellisessa asemassa olevia kuntia tai kuntien mahdollisuuksia ei pitäisi tietoisesti heikentää tai niillä pitäisi olla mahdollisuuksia hakea avustuksia – yhdenvertaisuuden vaarantuminen

3. Heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien huomioiminen

- Heikossa taloudellisessa asemassa olevia kuntia voidaan huomioida myös lisäämällä ennakoitavuutta, keventämällä hallinnointivastuita, laskemalla omarahoitusosuutta ja asettamalla valtionavustustoiminnalle tavoitteita, jotka ovat heikommassa taloudellisessa asemassa oleville kunnille saavutettavissa
- Yhteistyössä heikommassa taloudellisessa asemassa olevien kuntatoimijoiden mahdollisuudet osallistua hanke-/kehittämistyöhön vahvistuvat
- Valtionavustukset nähtiin instrumenttina, jolla kunnat voivat ylläpitää ja kehittää toimintaansa ja ne voivat myös toimia myönteisenä, kunnan taloudellista kantokykyä ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanoa tukevana instrumenttina

4. Vuosikellon mukainen ennakoitava toiminta

- Vuosikellomaisuuteen panostamista pidettiin kannatettavana, mutta toisaalta siihen nähtiin kohdistuvan myös haasteita
- Vuosikellon rytmitystä pidettiin oikeana (tiedon saanti ennakoivasti tulevista avustushauista/teemoista keväällä, haun ajoittaminen syksyyn ja päätösten ajoittuminen alkukeväälle).
- Toisaalta katsottiin, että avustushaut tulisi ajoittaa niin, että tieto päätöksestä on käytettävissä ennen kuin kunta hyväksyy seuraavan vuoden talousarvion (käytännössä lokakuussa)
- Aikataulutamisessa olisi hyvä huomioida myös hankkeen sisältö ja sen vaikutus keston nykyistä tarkemmin (esim. onko hankkeella tarkoitus kokeilla jotakin uutta, tuottaa innovatiivisia ratkaisuja ja tietoa taikka vastata tulevaan lainsäädännön muutokseen)
- Avustuspäätösten tulisi valmistua nykyistä nopeammin niin, että hankkeita pystyttäisiin suunnitellusti käynnistämään rekrytoinnit ja hankintojen toteutus huomioiden. Hakujen ehdollisuuteen voi myös liittyä riskejä
- Myös raportointiaikataulut pitäisi yhteensovittaa kunnan muiden aikataulutettujen velvollisuuksien kanssa

4. Vuosikellon mukainen ennakoitava toiminta

- Läpinäkyvä tieto haettavista avustuksista, hakemusten ajankohdista ja hankkeiden toteutusaikatauluista tukevat suunnittelua. Osallistumisen lisääminen ja vuorovaikutus toimintavuoden aikana lisää eri toimijoiden tietoisuutta vuosikellon ohella
- Osassa lausunnoissa ei kannatettu pyrkimystä sitoa valtionavustushakujen aikataulut yhteen vain tiettyihin ajanjaksoihin toimintavuoden aikana, vaan hakuajataulujen tulisi olla joustavia ja tarkoituksenmukaisia
- Myös ns. ennakoimattomat tarpeet ja vuosittain toistuvat haut, muille toimijoille myönnettävät avustukset (järjestöille, säätiöille ja oppilaitoksille) pitää voida huomioida tai ne eivät saa muodostaa esteitä
- Avustusten käsittelyä ja päätöksien ajoittumista yhteen kohtaan pidettiin haasteellisena töiden organisoimisen ja resursoinnin kannalta. Esille tuotiin avustustoiminnan säätämisestä lainsäädännöllä ja siihen liittyviä reunaehtoja

4. Vuosikellon mukainen ennakoitava toiminta

- Esiin tuotiin, että valtionavustukset tulisi osoittaa avustushaun toimeenpanevalle ja avustuksen käsittelevälle valtionapuviranomaiselle mahdollisimman suoraviivaisesti ja isompina kokonaisuuksina ilman välivaiheita valtion talousarviossa ja tilijaottelussa, jolloin mahdollisuudet lisätä ennakoitavuutta ja aikatauluttaa valtionavustustoimintaa tarvelähtöisesti vahvistuisivat
- 3-4 vuotiseen sykliin tuli kaksijakoista palautetta. Sitä pidettiin epäselvänä tai ilmiöiden ja tavoitteiden kannalta liian pitkänä. Syklisyyttä, teemoitusta ja pidempiaikaisuutta pidettiin tärkeänä lähtökohtana suhteessa vuosittaiseen avustukseen
- Toivottiin, että eri hallinnonalojen vuosikellot ja toimintaperiaatteet olisivat keskenään mahdollisimman harmonisoituja ja tieto olisi kootusti saatavissa yhdestä paikasta

5. Laaja-alaisen ymmärryksen, tiedon ja kuulemisen edistäminen

- Ehdotuksia pidettiin tarpeellisina ja kannatettavina, haasteet ja muutostarpeet on hyvin tunnistettu. Osa ehdotuksista toteutuu jo nykytilassa
- Valtionavustuksia myöntävät että niitä hakevat tarvitsevat riittävästi tukea kuten tietoa, koulutusta, yhteistyötä, työvälineitä ja malleja sujuvan, uuden toimintamallin omaksumiseksi
- Hakuaikojen riittävään pituuteen on hyvä kiinnittää huomiota erityisesti muutoksen alkuvaiheessa
- Kuvattuihin menettelyihin liittyi myös haasteita. Osin ne koettiin raskaaksi, epäkonkreettiseksi ja resursseja vaativiksi
- Laaja-alaisiin hakuihin voi pienten kuntien olla resurssien vuoksi mahdotonta osallistua, jos tietämystä tarvitaan monelta alalta

6. Pienten toimijoiden ja hankkeiden avustamisen vaikuttavuuden parantaminen

- Pienten toimijoiden haasteet ja rajatut mahdollisuudet valtionavustusten hakemisessa ja toiminnan toteuttamisessa on hyvin tunnistettu. Esitettyjä toimenpiteitä tuettiin
- Lausunnoissa kuvattiin yhteistoimintaan liittyviä haasteita. Rahoitusmallit eivät tällä hetkellä tue pienten toimijoiden kehittämiskumppanuutta, niiden osallistumisresurssi ja avustus jäävät usein pieneksi, mikä tuottaa pienille toimijoille painetta sirpaleisuuteen (osallistumiseen useaan kokonaisuuteen, jolloin toiminnan tason sitoutuminen kärsii)
- Laaja-alaisiin hakuihin voi pienten kuntien olla resurssien vuoksi mahdotonta osallista, jos tietämystä tarvitaan monelta alalta
- Alueellinen yhteistyö ja yhteiskehittäminen ei saa hävittää pienten toimijoiden tunnistettuja tarpeita
- Kuntien väliseen yhteistoimintaan liittyy myös varaumia, koska kuntien tilanteet ovat erilaisia, kehittämistarpeet ja kehityshankkeet sekä tavoiteltavat vaikutukset myös eroavat

6. Pienten toimijoiden ja hankkeiden avustamisen vaikuttavuuden parantaminen

- Kuntien (ja tytäryhteisön) tulee kuitenkin jatkossakin voida hakea valtionavustuksia kuntana, eikä hakukriteereissä tule aina edellyttää aina laajempaa seudullista yhteyttä esim. pitkien välimatkojen, palvelurakenteiden erilaisuuden ja väestöpohjan tarpeisiin sekä erilaisten toiminta- ja kyvykkyyssresssien vuoksi
- Lisäksi voidaan kehittää uudenlaisia osallistamisen muotoja. Kaikkien kuntien ei tarvitse olla kehittämisen pioneereja. Avustuksia voitaisiin kohdentaa levittämisen- ja koordinoitumiseen, joihin pienet tai heikossa taloudellisessa asemassa olevat kunnat voisivat osallistua matalalla kynnyksellä ja hyödyntää muiden kuntien jo tekemää kehittämistyötä. Kehittämiseen kohdistuville sekä suurille valtionavustushankkeille voidaan asettaa levittämisen- ja koordinoitumistavoitteita.
- Esiin nostettiin myös erilaiset viestinnälliset keinot ja koulutukset riittävän osaamisen varmistamiseksi

7. Verkostojen hyödyntäminen

- Rahoituksen myöntäjät, hallinnoijat että hanketoteuttajat ovat vahvistaneet verkostomaista toimintaa. Laaditut ehdotukset tukevat tätä
- Ensisijaisesti pitäisi hyödyntää jo olemassa olevien, vakiintuneiden ja laajojen verkostojen hyödyntämistä uusien luomisen sijaan (mm. Kuntaliitto, maakuntaliitot ja hyvinvointialueet)
- Valtakunnalliset valtionavustusviranomaiset voisivat hyödyntää alueellisia verkostoja tiedonkulun ja toisaalta hanketoimijoiden osallisuuden parantamiseksi
- Tunnistettiin myös tarve kehittää olemassa olevia verkostoja. Mukanaolo ei toteudu tasapuolisesti, verkostot ovat liian laajoja ja hajonneita, jotta aitoa kehittämiskumppanuutta syntyisi.
- Avustushaussa tulee aiempaa enemmän mahdollistaa yhteistyö yli maakuntarajojen ja esim. saman tyyppisten kuntien välillä
- Verkostoihin, yhteistyöryhmiin ja vuoropuheluun tulee ottaa mukaan myös muita kuin julkisen sektorin edustajia, sillä kaikki valtionavustustoiminta ei kohdennu vain kuntiin ja erilaista yhteistoimintaa tarvitaan esim. oppilaitosmuotorajat ylittäen

7. Verkostojen hyödyntäminen

- Verkostoitumiseen ei katsottu olevan tarvittavia resursseja erityisesti pienillä kunnilla tai aikataulut eivät mahdollista verkostoitumista. Verkostomaisen yhteistyön velvoitteita, verkostojen luomista, koordinointia, kehittämistä ja verkostoista viestimistä pidettiin vaikeana toteuttaa nykyisillä resursseilla
- Verkostoitumiseen ei nähty tarpeelliseksi kaikissa hankkeissa. Avustustoiminnalle asetetaan yksityiskohtaisia tavoitteita ja toimenpiteitä, jolloin ilmiöpohjainen tarkastelu verkostomaisessa toiminnassa ei enää ole tarkoituksenmukaista
- Verkostoitumisen rinnalla myös viestinnän ja tiedottamisen parantaminen sekä vuosikellon mukainen hakujen aikataulutus, tiedon avoimuus ja tiedonkulku toimijoiden kesken sekä erilaiset viralliset kanavat ovat keinoja haasteeseen vastaamisessa
- Toimintamallin liittyvien yhteiskunnallisten muutostekijöiden tunnistamista ja vaikutusten arviointi sekä tietojen tai tulosten yhdessä käsitteleminen edellyttää pitkäkestoista kehittämistyötä. Verkostoituminen voi kehittyä vaiheittain

8. Avustustoiminnan roolien ja prosessien selkeyttäminen

- Ehdotusten katsottiin sujuvoittavan prosesseja ja toimintamalleja sekä edistävän avustuskäytännön toimivuutta
- Selkeät roolit ja prosessit lisäävät toiminnan laadukkuutta ja sujuvuutta
- Ministeriöiden kesken tulisi roolijakoa ja tehtäviä selkeyttää, avustustoiminnan yhteneväisyyttä lisätä
- Roolitusta ministeriöiden ja toimeenpanevien virastojen välillä on täsmennettävä ja tarkasteltava mm. tavoitteiden asettamisen, myöntöperusteiden, hakuohjeiden ja aikataulujen määrärahojen asettamisen käytäntöjen osalta
- Valtionavustuslainsäädännöstä johdettavien yleisten avustuksen hakija-/käyttäjähjeiden laatimista tulisi koordinoita kansallisesti, jotta lainsäädäntöä tulkittaisiin yhdenmukaisesti kaikkien valtionapuviranomaisten kesken
- Yhteiset avustusprosessien tietokannat, jossa kaikki keskitetysti saatavilla ja nähtävillä selkeyttävät prosesseja

8. Avustustoiminnan roolien ja prosessien selkeyttäminen

- Erillisenä kysymyksenä esiin ostettiin avustuspäätökset. Niissä tulisi olla selkeästi nähtävillä minkä säädöksen perusteella avustusta myönnetään ja kirjataanko avustusta vastaavat kustannukset valtionosuuspohjaan tai valtionosuustoiminnan kustannuksiin. Epäselvyydet ovat aiheuttaneet kyselyjä ja neuvontatarvetta ja epäyhtenäisyyttä kirjaamiskäytännöissä. Ohjeet valtionavustuksia vastaavien kustannusten kirjaamisesta valtionosuuden kustannuspohjaan vaihtelevat myös koulutusmuodoittain.

9. Yhtenäisyyden ja läpinäkyvyyden parantaminen

- Ehdotusta pidettiin hyvänä ja toteutettavissa olevana. Yhteiset verkkopalvelut selkeyttävät toimintaa ja kokonaiskuvaa sekä auttavat kehitystarpeiden tunnistamisessa
- Esitetyt toimenpiteet auttavat varmistamaan avustustoiminnan yhdenvertaisuuden ja läpinäkyvyyden sekä huomioimaan tasapuolisen kohtelun
- Avustusehtojen tarkastelua ja yhteistyön tiivistämistä eri rahoitusta myöntävien tahojen kesken pidettiin tarpeellisena. Sisällöllistä yhtenäistämistä, mukaan lukien sääntely, on tarpeen jatkaa kaikkien valtionapuviranomaisten kesken hankekauden jälkeen
- Palautteessa nostettiin esille keventämistarpeita raportointiin ja tunnistettiin yhtenäistettäviä avustusehtoja ja niihin liittyviä menettelyitä

10. Vaikutusten arvioinnin ja mittauksen periaatteiden hyödyntäminen

- Ehdotuskokonaisuutta pidettiin pääosin kannatettavana
- Kehittämishankkeissa kehitetään ja kokeillaan jotakin uutta, rohkeasti ja innovatiivisesti. Tällöin välillisten ja välittömien hyötyjen, vaikutusten ja tulosten arviointi ja indikaattoreiden/mittareiden valinta validiteetti ja tietopohja ei välttämättä ole aina yhtä selkeää
- Tavoitteiden ja mittareiden tulisi olla linjassa kehittämistoimien laajuuteen ja toteutuksen ajalliseen keston. Arvioinnista ja arviointikriteereistä ei saisi tehdä liian vaativia. Arviointi tulee suhteuttaa valtionavustuksen määrään ja toteutuksen laajuuteen
- Arviointia tulisi tehdä myös ulkopuolisten tahojen, muiden kuin rahoittajan tai maksatusviranomaisen toimesta prosessien ja arvioinnin riittävän objektiivisuuden turvaamiseksi
- Arviointia tulisi kohdentaa myös valtionapuviranomaiseen: olivatko hankeaihiot tarkoituksenmukaisia, saavutetaanko niillä tuloksia hyvinvointiin ja oliko panos/tuotos suhde on oikea

10. Vaikutusten arvioinnin ja mittauksen periaatteiden hyödyntäminen

- Hakijan näkökulmasta vaikutusten arviointi ei saa raskauttaa ennalta jo työlästä ja vaikeasti hallittavaa hankekokonaisuutta
- Ministeriöiden ja valtionapuviranomaisten näkökulmasta tehtävälle vaikutuksien analysoimiselle ja arvioinnille tulee osoittaa tarpeenmukaiset resurssit
- Arviointi vaatii valtionapuviranomaisilta kehittämistyötä, jotta voidaan asettaa sellaisia vaikutuslähtöisiä tavoitteita, niille määrällisiä ja laadullisia tavoitteita sekä mitata tavoitellun muutoksen tasoa

11. Tulosten käytäntöön viennin edistäminen periaattein, toimintatavoin ja velvoittein

- Ehdotuksia pidettiin monipuolisena ja tiedon jakaminen ja niiden implementointi koettiin tärkeäksi, erityisesti avustustoiminnan uskottavuuden kannalta (kansalaisten silmissä)
- Koettiin, että valtionapuviranomaisten tulee olla aktiivisia ja tarjota kuntatoimijoille alusta sekä mallit tulosten julkaisemiseksi ja tulosten hyödyntämiseksi. Tämä on tärkeää erityisesti pienten kuntien näkökulmasta, jotta se ei aseta kuntia epätasa-arvoiseen asemaan hankerahoitusmahdollisuuksissa
- Yksittäisten toteutusten ja kokeilujen osalta voi olla haasteellista laajentaa tuloksia suoraan kuntien tai niiden tytäryhteisöjen perustehtäviin tai –toimintaan. Kokeiluihin ja uudistuksiin tarvitaan laajempaa kokemuspohjaa ja eri toteutuksia, jotta voidaan olla varmoja oikeanlaisesta vaikuttavuudesta ja tulosten juurruttamismahdollisuuksista
- Osa avustuksista on luonteeltaan sellaisia, että ne eivät tue tulosten juurruttamista, vaan avustuksia myönnetään vuosittain toistuvasti kohdennettuna määrättyyn toimintaan esimerkiksi henkilöstön palkkakuluihin

11. Tulosten käytäntöön viennin edistäminen periaattein, toimintatavoin ja velvoittein

- Lausuntopalautteessa otettiin myös kantaa hankerahoitukseen eri näkökulmista:
 - Hanketta suunniteltaessa tulisi pystyä allokoimaan tulosten levittämiseksi ja siihen liittyvälle vuoropuhelulle sekä arvioinnille hankeaikaa ja rahoitusta
 - Hankerahoitusta kannattaa hakea vain hankkeisiin, jotka ovat muutenkin toiminnan kehittämisen suunnitelmissa ja joihin varaudutaan niin taloudellisin kuin henkilöstöresurssein, siitä huolimatta saadaanko hankkeeseen/toimintaan valtion tai muuta hankerahoitusta
 - Hankerahoituksen käyttö pitäisi rajata toimintaan, joka on vietävissä käytäntöön ja juurrutettavissa ilman kunnan suurta panostusta hankerahoituksen päätyttyä
 - Lyhytaikaisilla hankeavustuksilla ei voida ratkaista pitkävaikutteisia ongelmia ja aikaansaada toiminnan juurtumista. Sen sijaan painotettiin valtionosuusrahoitusta